

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Ireneusz Ciosek

2. Posiadane stopnie naukowe: doktor nauk humanistycznych w zakresie historii nadany uchwałą Rady Wydziału Humanistycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach 18 maja 2000 r.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/artystycznych:

a. Od 2001 r. na stanowisku adiunkta w Instytucie Nauk Politycznych na Wydziale Zarządzania i Administracji Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

4. Wskazane osiągnięcia wynikające z art. 16. ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.):

a. tytuł osiągnięcia naukowego:

Działalność i znaczenie samorządu terytorialnego w województwie kieleckim w latach 1919-1939

b. publikacje książkowe składające się na osiągnięcie naukowe:

1. Ireneusz Ciosek, *Samorząd miejski Kielc w latach 1917-1939*, 2013 r., Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

2. Ireneusz Ciosek, *Znaczenie samorządu terytorialnego w życiu lokalnych społeczności województwa kieleckiego w latach 1919-1939*, 2014 r., Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

c. omówienie celu naukowego ww. prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania:

Celem powyższych publikacji jest ukazanie konsekwencji przyjętych po 1918 r. wysokich standardów demokratycznych (rozpoczęciu budowy społeczeństwa obywatelskiego) przy jednoczesnym zapóźnieniu cywilizacyjnym ziem polskich byłego zaboru rosyjskiego. Kwestia ta najbardziej ogniskuje się w działalności samorządu terytorialnego, poprzez który miała dokonać się decentralizacja państwa i upodmiotowienie lokalnych społeczności. Na tym przykładzie można zaobserwować ewolucję polskiej myśli państwowej dotyczącej relacji władza polityczna (państwo) a samorząd terytorialny (obywatel). Problematyka dotycząca działalności samorządu terytorialnego w II Rzeczypospolitej może być rozpatrywana w różnych aspektach: ustrojowym, gospodarczym, politycznym czy socjologicznym. Prześledzenie procesów modernizacyjnych, jakie się dokonywały za sprawą działalności samorządu terytorialnego jest trudne także z powodu niekompletnej bazy źródłowej. Trzy odmienne systemy ustrojowo-gospodarcze państw zaborczych jak i uwarunkowania lokalne przyczyniły się do znacznych różnic w rozwoju ziem polskich nawet w obrębie tego samego zaboru. Z tego powodu próby porównawcze dotyczące działalności samorządów terytorialnych są niezwykle trudne. Mimo wielu przeciwności problematyka ta jest ciekawa i powinna być przedmiotem zainteresowania, ponieważ otwiera wiele nowych obszarów badawczych. Ze względu na złożoność zagadnienia na osiągnięcie naukowe składają się dwie wymienione powyżej prace zwarte, które wzajemnie się uzupełniają. Wymienione publikacje dla przejrzystości wywodu zachowują układ rzeczowo-chronologiczny, ale główny akcent położony jest na przedstawienie tych działań samorządu terytorialnego, które miały wpływ na poprawę, jakości życia lokalnych społeczności. W pierwszej publikacji punktem odniesienia jest gmina Kielce w latach 1917-1939, która jednocześnie była siedzibą samorządu powiatowego oraz administracji państwowej I i II stopnia natomiast w drugiej książce został przedstawiony zespół jednostek samorządu terytorialnego działających się na obszarze administracji państwowej II stopnia, jaką tworzyło w latach 1919-1939 województwo kieleckie.

Książka *Samorząd miejski Kielc w latach 1917-1939* omawia działalność samorządu miejskiego w Kielcach od chwili jego powstania w czasie I wojny światowej do 1939 r. Składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym została przedstawiona charakterystyka miasta przed 1914 r. oraz rządy okupacyjne w latach 1914-1916. Omówiono okoliczności wyborów do rady miejskiej Kielc w 1916 r. i jej ukonstytuowanie się w 1917 r. oraz kompetencje, organizację, a także przekrój polityczny i narodowościowy wybranego samorządu. Przedstawione zostały w rozdziale główne wyzwania, jakie stały w tamtym czasie przed samorządem miejskim Kielc wynikające z toczącej się wojny i rządów okupacyjnych.

Rozdział drugi poświęcony został obliczu politycznemu samorządu Kielc, organizacji rady i magistratu (zarządu miejskiego) w latach 1918-1939. Przedstawiono główne akty prawne regulujące prace samorządu miejskiego oraz wpływy polityczne w kolejnych radach. Omówiono także organizację pracy rady miejskiej i magistratu (zarządu miejskiego) oraz podjęto próbę scharakteryzowania grupy urzędników kieleckiej administracji samorządowej. W rozdziale trzecim przedstawiono działania samorządu miejskiego w Kielcach w sferze politycznej i społecznej. Składały się na nie relacje samorządu miejskiego z administracją państwową, jako organem nadzorczym oraz zajmowane przez radę stanowiska wobec wydarzeń ogólnopństwowych. Ważnym wyznacznikiem poglądów kieleckich radnych był ich stosunek do toczącej się w kraju debaty na temat miejsca i roli samorządu terytorialnego w strukturze administracyjnej państwa. Przedstawione zostały relacje między radnymi polskimi i żydowskimi. Omówiono także uczestnictwo samorządu miejskiego w Kielcach w ogólnokrajowych związkach samorządowych. Rozdział czwarty został poświęcony gospodarce komunalnej Kielc, na którą składały się finanse gminy, infrastruktura komunalna, działalność na rzecz społeczności miejskiej (oświata, opieka zdrowotna i społeczna, bezpieczeństwo publiczne) oraz rozwój przestrzenny miasta związany z inicjatywami samorządu na rzecz rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Ukonstytuowanie się w 1917 r. Rady Miejskiej Kielc miało dalekosiężne konsekwencje społeczne, polityczne i ekonomiczne dla mieszkańców miasta znajdujących się pod okupacją austro-węgierską. Samorząd miejski stał się ważną instytucją obywatelską, która była zorganizowaną polską reprezentacją i stroną wobec okupanta. Mimo przerzucenia na samorządy ciężaru aprowizacji ludności to uzyskane przez samorząd miejski kompetencje gospodarcze pomogły złagodzić chroniczny niedobór najpotrzebniejszych artykułów jak żywność czy opał i podjąć skuteczną walkę z epidemiami chorób zakaźnych nękającymi mieszkańców miasta. Ówczesna Rada Miejska Kielc rozwiązując problemy wynikające z czasu wojny stała się forum gdzie ścierały się różne poglądy społeczne i polityczne. Była szkołą kształtującą postawy obywatelskie, o czym może świadczyć fakt, że po odzyskaniu niepodległości wielu ówczesnych radnych nadal aktywnie uczestniczyło w życiu samorządowym miasta. W latach 1917 i 1918 samorząd miejski Kielc był namiastką państwowości polskiej, na forum którego toczyły się ostre spory polityczne o przyszły kształt ustrojowo-prawny państwa, jak i podejmowano próby ułożenia trudnych relacji polsko-żydowskich w mieście. Z chwilą upadku państw zaborczych samorząd miejski identyfikowano z państwowością polską, ponieważ był jedyną polską instytucją administrującą na terenie miasta. To samorząd miejski łagodził wszelkie napięcia i radykalne

wystąpienia wywołane destabilizacją polityczną i ekonomiczną poprzez rozwiązywanie bieżących problemów, stając się zarazem forum, na którym mieszkańcy mogli publicznie wygłaszać swoje opinie. Samorząd organizował pierwsze wybory państwowe oraz wspierał materialnie walkę o granice i w obronie niepodległości. Jego rola w pierwszych latach niepodległości dla odradzającej się państwowości polskiej była niezwykle doniosła.

Działalność samorządu miejskiego Kielc w latach 1919-1939 postawiła przed samorządowcami nowe i niełatwe zadania. W pierwszych latach niepodległości brakowało aktów prawnych i wypracowanych procedur postępowania administracyjnego. Urzędnicy poprzez praktyczne działanie nabierali doświadczenia. Niewystarczający majątek komunalny oraz ograniczone źródła finansowania działalności samorządu przy jednoczesnym nałożeniu na niego wielu zadań jak m.in. organizacji szkolnictwa, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej powodowały narastające konflikty na linii samorząd terytorialny – administracja państwowa. Tendencja zwiększania przez państwo zadań samorządów, przy jednoczesnym braku wystarczających źródeł ich finansowania, miała miejsce do końca II Rzeczypospolitej. Jednocześnie władza polityczna dążyła do podporządkowania samorządu terytorialnego administracji państwowej, m.in. poprzez ścisły nadzór nad jego działalnością sprawowany przez starostów i wojewodów. Drugą drogą podporządkowywania samorządów władzy państwowej były próby politycznego opanowania jego organów przedstawicielskich i wykonawczych przez zwolenników polityki rządowej. Tendencja ta nasiliła się z chwilą dojścia do władzy obozu sanacyjnego, którego administracja m.in. manipulowała organizacją okręgów wyborczych (tzw. „geometria wyborcza”) lub zastępowała pod różnymi pretekstami „niewygodne” władze samorządowe zarządami komisarycznymi, tak jak to miało miejsce w Kielcach w 1934 r.

Mimo wielu przeciwności samorząd miejski Kielc w latach 1917-1939 odegrał kluczową rolę w awansie cywilizacyjnym miasta i jego mieszkańców. Zorganizował od podstaw szkolnictwo powszechne, opiekę zdrowotną i pomoc społeczną zapewniając im bazę i środki finansowe. Zbudował infrastrukturę komunalną – wodociągi, kanalizacje, łaźnie, rzeźnie oraz szereg obiektów użyteczności publicznej, m.in. liczne obiekty sportowe. Wspierał budowę mieszkań i rozwój przestrzenny miasta, które do 1939 r. znacznie zwiększyło swój obszar oraz aktywnie zabiegał o lokalizowanie na jego terenie zakładów przemysłowych. Wobec zacofania cywilizacyjnego odziedziczonego po zaborcy rosyjskim w tak krótkim czasie, tj. dwudziestolecia międzywojennego trudno było sprostać wszystkim potrzebom, jakie stały przed gminą Kielce. W dalszym ciągu brakowało m.in. mieszkań komunalnych, łóżek szpitalnych czy izb lekcyjnych. Na ten stan rzeczy miało także wpływ

powiązanie finansów samorządowych z finansami państwa, które borykało się z poważnymi problemami ekonomicznymi. Na forum samorządu miejskiego nie udało się dokonać integracji mieszkańców miasta narodowości polskiej i żydowskiej, ponieważ stopień wzajemnego antagonizmu był zbyt duży. Mimo wielu niekorzystnych okoliczności samorząd miejski Kielc w latach 1917-1939 odegrał pozytywną rolę w aktywizacji społecznej, ekonomicznej i politycznej kielczan przyczyniając się do budowy podstaw społeczeństwa obywatelskiego.

Książka *Znaczenie samorządu terytorialnego w życiu lokalnych społeczności województwa kieleckiego w latach 1919-1939* ma na celu przedstawienie wpływu samorządu gmin wiejskich oraz miejskich miast wydzielonych i niewydzielonych z powiatowych związków komunalnych (od 1933 r. samorządowych) na aktywizację społeczną i ekonomiczną lokalnych społeczności województwa kieleckiego w latach 1919-1939. Obszar powołanego w 1919 r. województwa kieleckiego był pod względem struktury przemysłowej, rolniczej, ludnościowej oraz sieci komunikacyjnej poważnie zróżnicowany. Z tego powodu stanowił terytorium niespójne, z miastami i powiatami ciężącymi do województw ościennych lub mającymi aspiracje do bycia oddzielnymi jednostkami administracyjnymi. Wspomniane uwarunkowania nie ułatwiały porównań efektów pracy poszczególnych samorządów działających na terenie ówczesnego województwa kieleckiego.

Rozdział pierwszy jest wprowadzeniem we właściwą problematykę. Zostały w nim omówione tradycje samorządu terytorialnego na ziemiach polskich byłego zaboru rosyjskiego przed 1918 r. jak również poglądy i opinie na temat przyszłego modelu ustrojowego państwa, a w nim miejsca samorządu terytorialnego. Przedstawiono podstawowe akty prawne normujące działalność samorządu terytorialnego w II Rzeczypospolitej oraz charakterystykę społeczno-gospodarczą obszaru powołanego w 1919 r. województwa kieleckiego. Rozdział drugi jest poświęcony działalności samorządu gmin wiejskich przedstawia jego gospodarkę komunalną, działalność samorządu wiejskiego na rzecz społeczności lokalnej, nadzór nad gminami wiejskimi oraz wpływy polityczne w samorządzie gmin wiejskich. Rozdział trzeci omawia samorząd miast wydzielonych i niewydzielonych z powiatowych związków komunalnych (samorządowych) województwa kieleckiego. Przedstawiona została gospodarka komunalna miast wydzielonych i niewydzielonych, ich działalność na rzecz społeczności miejskiej oraz wpływy polityczne w radach miejskich. W rozdziale czwartym dokonano analizy dokonań powiatowych związków komunalnych (samorządowych). Omówiono ich finanse, działalność na rzecz społeczności lokalnej, działalność nadzorczą Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach nad działalnością powiatowych związków komunalnych

(samorządowych) oraz wpływy polityczne w sejmikach powiatowych. Przedstawiono także sylwetki starostów powiatowych, jako funkcjonariuszy administracji państwowej i samorządowej.

Samorząd terytorialny dla odrodzonej państwowości polskiej miał kluczowe znaczenie. Został wyposażony w szerokie kompetencje gospodarcze, które miały bezpośredni wpływ na rozwój ekonomiczny lokalnych społeczności. Realizując zadania własne i zlecone samorząd przyczynił się do konsolidacji lokalnych społeczności w ramach istniejących podziałów administracyjnych. Poprzez samorząd umacniała się więź emocjonalna obywateli ze swoim regionem i państwem. Proces ten z wielu obiektywnych przyczyn nie przebiegał łatwo m.in. z powodu braku środków, niespójności prawa czy dążeniu do podporządkowania samorządu terytorialnego administracji państwowej.

Po odzyskaniu niepodległości mieszkańcy wsi województwa kieleckiego z działalnością samorządu wiejskiego wiązali duże nadzieje. Jednak ustrój gmin wiejskich czyniący zebranie gminne najważniejszym jego organem decyzyjnym uniemożliwił wytworzenie wśród mieszkańców wsi poczucia identyfikacji z ideą samorządową. Niska frekwencja na zebraniach powodowała, że ich organizatorzy w celu uniknięcia paraliżu decyzyjnego dopuszczali się nadużyć proceduralnych sankcjonując działania niezgodne z prawem. Wyłonione tą drogą rady gminne nie mogły się cieszyć zaufaniem członków gminy. Duża liczba zadań nakładanych na gminy przez państwo zniechęcała społeczność wiejską do większej aktywności w pracach samorządowych. Kluczową kwestią były finanse gminne, które przez cały okres II Rzeczypospolitej stanowiły główne źródło konfliktów na wsi. Zwiększający się wymiar podatków płacony przez wieś skutecznie antagonizował mieszkańców wsi z instytucją państwa. Samorządy wiejskie województwa kieleckiego miały problemy z organizacją opieki medycznej i społecznej oraz rozwojem życia gospodarczego na swoim terenie. Mimo wielu przeciwności i problemów w gminach wiejskich budowano drogi, szkoły, świetlice, czytelnice. Wyłoniła się także grupa (nieliczna) aktywistów samorządowych, która była zaangażowana w działania na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców wsi.

Samorząd miast wydzielonych i niewydzielonych województwa musiał zmierzyć się, tak jak gminy wiejskie, z równie poważnymi wyzwaniami. Problemem wspólnym gmin miejskich był brak wystarczających środków finansowych na realizację bieżących zadań jak i niezbędnych inwestycji komunalnych. Miasta województwa kieleckiego wkroczyły w niepodległość pozbawione praktycznie majątku komunalnego i podstawowej infrastruktury miejskiej. Konieczność zapewnienia realizacji zadań własnych i zleconych oraz budowy m.in. wodociągów, kanalizacji, szkół, szpitali, przy niedoborze środków finansowych, zmuszała

samorządy do zaciągania pożyczek, które poważnie je zadłużały na długie lata. Mimo tak niesprzyjających warunków powstawała niezbędna mieszkańcom infrastruktura ekonomiczna i społeczna.

Sejmiki powiatowe (organy uchwałodawcze samorządu powiatowego) zdecydowaną większość swoich wydatków przeznaczały na realizację zadań zleconych jak np. budowa czy remonty dróg powiatowych. Samorząd powiatowy w poszukiwaniu środków na realizację zadań był zmuszony zwiększać wymiar podatków, co spotykało się ze sprzeciwem mieszkańców. Utrudniali oni urzędnikom skarbowym egzekucje podatków, którzy musieli wykonywać swoje czynności często w asyście policji. Jednym z powodów zaistniałej sytuacji był powszechnie krytykowany przez podatników sposób naliczania danin samorządowych i państwowych. Mimo poważnych napięć pojawiających się w pracach samorządów powiatowych województwa kieleckiego odegrał on istotną rolę w aktywizacji gospodarczej gmin wiejskich i miast niewydzielonych z powiatowych związków komunalnych (samorządowych). Jako przykład może służyć zakładanie przez sejmiki powiatowe Komunalnych Kas Oszczędnościowych umożliwiających pozyskiwanie przez gminy kredytu komunalnego. Głównym zadaniem samorządu powiatowego było aktywizowanie gospodarki wiejskiej poprzez zakładanie spółdzielni rolniczo-handlowych, podejmowanie działań w zakresie melioracji, szkolnictwa zawodowego, hodowli, podniesienia techniki upraw roślin, przechowywania i zbytu produktów rolnych. Sejmiki prowadziły także działalność inwestycyjną jak m.in. budowa i utrzymanie dróg, szkół, szpitali, przychodni. Ważną rolę odegrały sejmiki w organizacji szeroko rozumianej oświaty pozaszkolnej w środowisku wiejskim dotyczącej nie tylko aktywizacji rolniczej, ale również propagacji higieny czy kultury. Na uznanie zasługuje udział sejmików powiatowych w rozwoju samorządowego szkolnictwa rolniczego, które nie tylko nauczało technik rolniczych, ale również prowadziło działalność edukacyjną poza terenem szkoły. Godnym podkreślenia jest fakt, że uczniowie szkół rolniczych byli przygotowywani także do pracy kulturalno-oświatowej w swoim środowisku.

Starostwie powiatowi odgrywali szczególną rolę w pracach samorządu powiatowego. Byli kierownikami administracji państwowej I stopnia i jednocześnie z urzędu pełnili funkcje przewodniczących sejmiku i wydziału powiatowego (organu uchwałodawczego i wykonawczego samorządu powiatowego). Brak tradycji administracji i samorządu stopnia powiatowego na ziemiach polskich byłego zaboru rosyjskiego oraz wypracowanych procedur postępowania administracyjnego powodowało, że starostowie nabywali doświadczenia w pracy samorządowej dopiero w praktycznym działaniu. Większość starostów ówczesnego

województwa kieleckiego czuła się przede wszystkim urzędnikami państwowymi, a pełnienie funkcji samorządowych traktowała, jako dodatkowe, uciążliwe zajęcie. Dopiero z czasem u starostów pojawiło się zrozumienie dla idei samorządności, a niektórzy z nich stali się sprawnymi animatorami życia samorządowego w powiecie.

Publikacje składające się na osiągnięcie naukowe miały za zadanie przedstawienie znaczenia samorządu terytorialnego w rozwoju lokalnych społeczności na obszarze ówczesnego województwa kieleckiego. Poważną bolączką, która rzutowała na jego działalność było upolitycznienie organów uchwałodawczych samorządu, co skutkowało eliminacją z nich niezrzeszonych w partiach politycznych działaczy-aktywistów społecznych. Było to powodem zmniejszenia zainteresowania i zaangażowania lokalnych społeczności w jego prace. Poprzez samorząd terytorialny dokonywał się także proces identyfikacji Polaków z instytucjami odrodzonego państwa. Jednak nie wszędzie przebiegał on bezproblemowo, o czym świadczyła sytuacja panująca w gminach wiejskich województwa kieleckiego. Społeczność wiejska odnosiła się do instytucji państwa obojętnie a nawet wrogo z powodu polityki podatkowej państwa i samorządu gminnego. Jak już wspomniano samorząd terytorialny działał w złożonej sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej obciążonej spuścizną lat zaborów. Dwie dekady funkcjonowania samorządu terytorialnego na obszarze ówczesnego województwa kieleckiego z punktu widzenia kształtowania się poczucia świadomości społecznej czy budowy podstaw gospodarczych są okresem krótkim. Mimo to samorząd terytorialny w województwie kieleckim w latach 1919-1939 przyczynił się do rozwoju ekonomicznego i społecznego oraz konsolidacji lokalnych społeczności w ramach istniejących jednostek administracji samorządowej i państwowej.

Mimo wielu przeciwności tematyka związana z działalnością samorządu terytorialnego w II Rzeczypospolitej powinna być podejmowana przez środowiska naukowe, ponieważ dotyczy kluczowych problemów społecznych, ekonomicznych i politycznych ówczesnych lokalnych społeczności. Omówione publikacje poprzez swoją konstrukcję, bazę źródłową i bibliograficzną mogą przyczynić się do otwarcia nowych obszarów badań dotyczących lokalnych społeczności ówczesnego województwa kieleckiego. Podjęta problematyka może stanowić także materiał do studiów porównawczych dotyczących funkcjonowania lokalnych społeczności w ramach istniejących podziałów administracyjnych państwa polskiego w latach 1918-1939.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych (artystycznych):

Po uzyskaniu w 1987 r. tytułu magistra historii w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach podjąłem pracę nauczyciela historii i wiedzy o społeczeństwie w szkołach kieleckich. Od 1995 r. uczestniczyłem w pracach seminarium naukowego prowadzonego przez prof. dr hab. Reginę Renz i prof. dr hab. Mieczysława B. Markowskiego w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, poświęconemu dwudziestoleciu międzywojennemu w Polsce. Na wspomnianym seminarium pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Reginy Renz powstała dysertacja doktorska pt. *Miejsce i rola kultury fizycznej w życiu mieszkańców Kielc 1918-1939*, którą obroniłem w 2000 r.

Moja dotychczasowa działalność naukowo-badawcza skoncentrowana była wokół trzech zagadnień odnoszących się do zamkniętego okresu historycznego Polski w latach 1918-1939: dziejów kultury fizycznej, ewolucji polskiej myśli politycznej i działalności samorządu terytorialnego. Ostatnie zagadnienie, które stało się głównym kierunkiem badań jest efektem moich dotychczasowych zainteresowań naukowych. Problematyka kultury fizycznej była rozpatrywana w kontekście działalności jednostki samorządu terytorialnego – gminy Kielce. Kluczowa rola samorządu miejskiego Kielc w kreowaniu przedsięwzięć mających na celu upowszechnienie wychowania fizycznego i sportu wśród kielczan zwróciła moją uwagę na znaczenie i rolę samorządu terytorialnego w organizacji i aktywizacji lokalnych społeczności w różnych sferach życia. Kolejny obszar badawczy dotyczący polskiej myśli politycznej był związany z analizą uwarunkowań ustrojowych, prawnych i politycznych, w jakich działał samorząd terytorialny w latach 1918-1939. Wymienione obszary badawcze wpłynęły na podjęcie przez mnie problematyki związanej z działalnością samorządu terytorialnego w kontekście jego znaczenia dla życia lokalnych społeczności ówczesnego województwa kieleckiego.

Efektom badań poświęconych dziejom kultury fizycznej w Kielcach była dysertacja doktorska oraz szereg publikacji i artykułów poświęconych tej dziedzinie życia mieszkańców miasta. Przeredagowaną wersją dysertacji jest książka *Rola instytucji państwowych, samorządowych i organizacji społecznych w rozwoju wychowania fizycznego i sportu w Kielcach* wydana w 2004 r. przez Wydawnictwo Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach. Zgromadzony materiał źródłowy umożliwił poszerzenie wspomnianej tematyki o publikacje rozdziałów w monografiach takich jak m.in. *Animatorzy wychowania fizycznego i sportu w Kielcach w latach 1918-1939*, w: *Kielczanie w życiu miasta i regionu w XIX i XX wieku*, czy *Sport klubowy, jako element kultury fizycznej społeczeństwa Kielc w dwudziestoleciu*

międzywojennym (1918-1939), w: *Spółeczeństwo i kultura w regionie świętokrzyskim w XIX i XX wieku*. Systematycznie są publikowane inne artykuły, rozdziały monografii, recenzje i opracowania źródłowe z tej dziedziny. Problematyka dziejów kultury fizycznej jest tematem wystąpień na konferencjach naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym jak m.in. na Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt. „Polska kultura fizyczna i turystyka w czasach zaborów i Drugiej Rzeczypospolitej” zorganizowanej przez Instytut Nauk Humanistycznych Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie i Instytut Historii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w 2008 r. czy Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Edukacja – Kultura – Spółeczeństwo” zorganizowanej przez Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego na Zamku Czocha w 2010 r.

Kolejnym kierunkiem badawczym jest myśl polityczna II Rzeczypospolitej w latach 1918-1939. Przedmiotem zainteresowań jest wpływ uwarunkowań wynikających ze spuścizny „zaborczej” tj. odmiennej tradycji państwowej, złożonej struktury społecznej i narodowościowej, uwarunkowań gospodarczych i politycznych na ewolucje polskiej myśli politycznej. Wynikiem prowadzonych badań są opublikowane artykuły naukowe jak m.in. *Myśl polityczna II Rzeczypospolitej. Realizacja idei wychowania państwowego przez instytucje państwowe i samorządowe w Kielcach w latach 1926-1939* czy opublikowany w angielskojęzycznym czasopiśmie „Dialogue and Universalism” artykuł pt. *Universalism and Particularity of the Polish Political Thought*. Wyniki prowadzonych badań były prezentowane także na seminarium naukowym poświęconym polskiej myśli politycznej prowadzonym przez prof. dr hab. Eugeniusza Górskiego, które pozwoliły na uściślenie tematyki badawczej. Przedmiotem dalszych analiz stała się ewolucja koncepcji ustrojowych w polskiej myśli politycznej w latach 1918-1939.

Jak już wspomniano kluczowym zagadnieniem moich wieloletnich badań stały się konsekwencje przyjętych po 1918 r. wysokich standardów demokratycznych (rozpoczęciu budowy społeczeństwa obywatelskiego) przy jednoczesnym zapóźnieniu cywilizacyjnym ziem polskich byłego zaboru rosyjskiego. Problem ten był najbardziej widoczny w działalności samorządu terytorialnego, który miał za zadanie upodmiotowić społeczności lokalne poprzez przekazanie im większości uprawnień administracji państwowej. Prowadzona kwerenda archiwalna i biblioteczna pozwoliła uściślić problematykę badawczą, której punktem odniesienia stała się działalność samorządu terytorialnego w województwie kieleckim (1919-1939). W wyniku prowadzonych badań ukazywały się kolejne publikacje poświęcone różnym aspektom pracy samorządu terytorialnego na terenie ówczesnego województwa kieleckiego. Niezwykle pomocne w prowadzonych badaniach było

uczestnictwo w pracach seminarium naukowego poświęconego zagadnieniom samorządu terytorialnego w Polsce w latach 1918-1939, które prowadził prof. dr hab. Ryszard Szwed w Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Na jego forum omawiane były wyniki moich badań jak i dyskutowano nad dalszymi kierunkami badawczymi. Prezentacja opinii i wniosków związanych z problematyką samorządu terytorialnego miała miejsce także na konferencjach naukowych, z których dwie zostały przeze mnie zorganizowane na Wydziale Zarządzania i Administracji Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach tj. I Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa. Region – Tradycja i Współczesność pt. Rynek pracy w województwie świętokrzyskim w ujęciu historycznym, ekonomicznym i socjologicznym – Kielce 2008 i II Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa. Region – Tradycja i Współczesność pt. Kierunki rozwoju województwa kieleckiego i świętokrzyskiego w okresie 90 lat istnienia (1919-2009) – Kielce 2009. Interdyscyplinarny charakter konferencji pozwolił szerzej spojrzeć na działalność samorządu terytorialnego m.in. z płaszczyzny ekonomicznej, społecznej i politycznej. Jedną z konkluzji odbytych konferencji, było stwierdzenie uniwersalności zadań samorządu terytorialnego w dziedzinie upodmiotowienia lokalnych społeczności wynikającego z potrzeby decentralizacji państwa demokratycznego. Zaskakujące okazało się podobieństwo problemów ustrojowych i kompetencyjnych, przed jakimi stał samorząd terytorialny w Polsce przed 1939 r. i po 1989 r. Powyższe doświadczenia były niezwykle pomocne w opracowywaniu konstrukcji moich kolejnych publikacji a szczególnie opracowań zwartych dotyczących samorządu terytorialnego.

Oprócz publikacji zwartych jestem autorem opracowań źródłowych jak m.in. *Magistrat miasta Kielc w latach 1914-1917. Skład osobowy i uposażenie urzędników oraz recenzji monografii* m.in. E. Słabińskiej *Łagodzenie skutków bezrobocia w województwie kieleckim w latach 1918-1939*. Uczestniczyłem w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji naukowych jak m.in. Konferencji Naukowej pt. Funkcjonowanie samorządu terytorialnego w minionym XX wieku w ramach obchodów 485 rocznicy nadania praw miejskich dla Staszowa, Staszów 2010. W ramach działalności popularyzatorskiej napisałem rozdział pt. *Sport w latach 1918-1939* w księdze okolicznościowej *Kielce przez stulecia* wydanej przez Muzeum Historii Kielc w 2014 r. Jestem członkiem Kieleckiego Towarzystwa Naukowego i Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych.

Kolejnym, planowanym obszarem moich badań naukowych będą studia porównawcze dotyczące działalności samorządu terytorialnego w okresie II Rzeczypospolitej na terenach byłego zaboru austriacko-węgierskiego i rosyjskiego.

A handwritten signature in black ink, reading "Ireneusz Ciosek". The signature is written in a cursive, flowing style with a large initial 'I' and a long, sweeping tail at the end.